

Процесуальне оновлення: перша практика

Минуло майже два місяці після того, як в Україні оновилося процесуальне законодавство. Ми вирішили запитати юристів, як ці зміни вплинули на їхню роботу.

Олексій Колток, старший юрист Sayenko Kharenko

«15.12.2017 р. – знакова дата для адвокатів, практикуючих юристів та усього суддівського корпусу, адже в це день відбулося повне оновлення процесуального законодавства. Всі справи, які розглядалися судами протягом тривалого часу, почали розглядатися за новими правилами. Практика свідчить, що на першому етапі розгляду справ більшість правників та суддів не опанували такі зміни. На нашу думку, це очікуваний перехідний період адаптації до нового законодавства.

Під час підготовки до перших судових засідань, які мали відбутися за новими правилами, юристи зіштовхнулися з питанням визначення стадії судового процесу, з якої підлягають розгляду незавершені справи. Саме зі стадією розгляду справи за новими правилами пов'язується можливість подання доказів, визначення обставин, які підлягають доказуванню, подання заяв по суті спору та вчинення інших процесуальних дій.

Зважаючи, що вказане питання залишено поза увагою законодавчого урегулювання, судді приймають різні процесуальні рішення у таких випадках. Виходячи з практики, більшість таких рішень приймаються без шкоди для реалізації прав сторін, пов'язаних з доказуванням власної позиції.

Особливий акцент у нових кодексах зроблений на запобігання зловживанню процесуальними правами, що наділяє суддів додатковим механізмом реагування на дії або бездіяльність учасників процесу. З власного досвіду можемо сказати, що суди вже задовольняють клопотання про накладення штрафів за ненадання витребуваних доказів та постановляють ухвали про тимчасове вилучення доказів у примусовому порядку від осіб, які ухиляються від їх надання. Однак відкритим залишається питання примусового виконання таких рішень, з огляду на відсутність відповідної процедури. Ми сподіваємося, що до того часу як будуть внесені зміни до Закону України «Про виконавче провадження», активну роль у виконанні таких рішень відіграватиме суд шляхом здійснення контролю за виконанням ухвал та встановлення порядку їх виконання.

Положення нового процесуального закону покликані забезпечити учасників процесу отриманням повної та вичерпної інформації щодо змісту позовних вимог, заперечень проти позову та доказів на їх обґрунтування. Такі дії реалізуються шляхом завчасного направлення учасникам процесу відповідних заяв та документів. Учасники справи також вправі поставити свої запитання іншій стороні для деталізації питань, пов'язаних зі справою. Безперечно, така визначеність спрямована на користь вирішення справи, оскільки в багатьох випадках позовні вимоги формулюються не чітко. Водночас такі обов'язки збільшили обсяг адміністративної та технічної роботи юристів та адвокатів. Передбачається, що із запровадженням Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи обсяг такої роботи має зменшитися. Однак наразі складно прогнозувати строки її фактичного запровадження в усіх судах України.

Не менш важливим і новим для процесу, а особливо для клієнтів, стала концепція повного відшкодування витрат на надання правової допомоги адвоката. Відтепер суду необхідно подати попередній (орієнтовний) розрахунок судових витрат, що в окремих випадках може потребувати більш чіткої деталізації вартості робіт у договорі про надання правової допомоги. На іншу сторону процесу це покладає додатковий обов'язок доведення неспівмірності таких витрат, якщо це необхідно.

Ми вважаємо, що нові процесуальні кодекси сприяють меті судочинства, оскільки вони спрямовані на підвищення ефективності розгляду справи. Водночас наявні колізії правових норм будуть врегульовані у процесі їх практичного застосування в судовій практиці».